

Helge-Erik Lilleheil
Hombornesveien 10
8920 SØMNA

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elisabeth Nesheim-Hauge, 75531606

Tillatelse til utsetting av utenlandske treslag - Helge-Erik Lilleheil - 56/5 - Sømna

Fylkesmannen viser til søknad mottatt 26.03.20 om utsetting av utenlandsk treslag (sitkagran) til skogproduksjon.

Vedtak

Helge-Erik Lilleheil gis med dette tillatelse til utsetting av 3500 sitkagran til skogproduksjon på eiendom 56/5 i Sømna kommune, på område avmerket på kart vedlagt søknad. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.

Vilkår for dispensasjonen:

- Søker plikter å begrense spredning av sitkagran fra utsettingsområdet. Spredning innen egen eiendom må fjernes av søker. Ved spredning til andre eiendommer må søker om mulig innhente grunneiers samtykke og deretter fjerne spredningen. Hvis eier av annen eiendom ikke tillater fjerning, må spredningen meldes til Fylkesmannen.
- Ved en eventuell overdragelse av eiendom må ny grunneier informeres om tillatelsen og vilkårene som er satt.
- Det skal ikke settes igjen trær (frøtrær) for naturlig foryngelse når bestandet hogges¹.
- Virksomheten/søker skal ha internkontroll. Internkontroll er ordninger som sikrer at søker og eventuelt ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, og rutiner som sikrer at forskrift og vilkår blir overholdt. Internkontroll skal vises til ansvarlig myndighet ved forespørsel².
- Utplanting må være fullført innen 31.12.2027

Fylkesmannen kan kontrollere at tiltaket er utført etter forutsetningene i tillatelsen³.

Klagerett

¹ Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 8

² Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 10

³ Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 11

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Fylkesmannen i Nordland.

Bakgrunn

Helge-Erik Lilleheil har i søknad 26.03.2020 søkt om tillatelse til utsetting av sitkagran til skogproduksjon. Formålet ble beskrevet som forynging etter hogst av sitkagran, lønnsom produksjon av sagtømmer og massevirke, skogeiernes forvaltningsansvar samt fangst av CO₂. Det søkes om å sette ut sitkagran på eiendom 56/5 i Sømna kommune. Det søkes om å settes ut 3500 sitkagran på 15 daa. Lokaliteten har tidligere vært plantefelt med sitkagran. Søker skriver at en foryngelse med sitkagran etter hogst ikke vil etablere seg i Bøpøla naturreservat som er en våtmark. Det skal allikevel føres et visst oppsyn i området. Det opplyses om at det ikke er noen nøkkelbiotoper på eiendommen og at det er mye innmark i området. Det skal settes igjen rogn, selje og osp med tanke på mat til skogvilt og insekter. Søker påpeker at det allikevel skal holdes oppsyn og det skal føres internkontroll etter forskriften om utsetting av utenlandske treslag. De første tre årene skal det føres internkontroll årlig innen 200 meter-sonen for å fange opp eventuell spredning, deretter hvert 5. år. Det skal også føres internkontroll hvert 10. år i området mellom Bøpøla naturreservat og 200 meter-sonen. Det er lagt ved plan for internkontroll i søknaden.

Begrunnelse

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Fylkesmannen har derfor vurdert mulige naturverdier i selve plantefeltene, og om man kan forvente spredning av sitkagran som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt plantefeltene.

Generelt om spredningsrisiko for sitkagran:

Sitkagran er art i granslekta (*Picea*) som har sin naturlige utbredelse langs Stillehavskysten av Nord-Amerika. Arten har vært plantet i Norge siden slutten av 1800-tallet og var det viktigste utenlandske treslaget som ble benyttet i skogreisningen langs vestkysten nord til Troms i perioden 1950-80. Artsdatabanken har kategorisert sitkagran som en art med svært høy økologisk risiko (SE). Begrunnelsen er at treslaget har både stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt. Arten har vist evne til å spre seg til en rekke naturtyper inkludert forstyrrede arealer, kystlynghei, eng, noen typer skogsmark, og beitemark og myr. Spredning inn i åpne kulturpåvirkede og tørre arealer og boreal hei kan lokalt være betydelig.

Rapporten *Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko*⁴ viser at fremmede arter som er forhåndsutvalgt som produksjonsarter har generelt stor sjanse for å etablere og spre seg. Dette gjelder også bartrær, hvor disse er valgt ut nettopp fordi de er hardføre og vil kunne vokse godt i det norske klimaet. Det er gjennomført flere undersøkelser om spredning av utenlandske bartrær i Nord

⁴ Hendrichsen D., Åström J., Forsgren E., Skarpaas O. 2015. Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko. NINA Rapport 1091.

Norge^{5,6,7}. Rapportene viser til at hovedtyngden av foryngelse skjer nær morbestandet. Undersøkelser gjort i Brønnøysund viser kortdistansespredning inntil 200 meter for sitkagran⁶. Rapportene viser at det også skjer spredning over lengre avstander, og at etableringspotensialet varierer mellom naturtyper. Naturtyper som er åpne eller kulturpåvirket, slik som hei, ur, myr og noen typer skog, har høyest potensiale for etablering av utenlandske bartrær.

Tidligere kartlegging og befaring i området:

De kartlagte naturtypene i området er brakkvannspoller, brakkvannsdelta, poller, kilder og kildebekker, rik edellauvskog, bjørkeskog med høgstauder, kystmyr og kystfuruskog. Bøpøla naturreservat er en brakkvannsdelta og er den kartlagte naturtypen som er nærest det omsøkte plantefeltet. I forbindelse med søknaden ble det den 01.07.20 utført en befaring på utsettingsområdet, samt i fire nærliggende naturtyper der sitkagran har mulighet til å etablere seg.

1,2 km nord for den omsøkte lokaliteten ligger Grøttemfjell. Lokaliteten ble kartlagt i 1982 i forbindelse med registreringer av edellauvskog i Nordland. Lokaliteten er registrert som rik edellauvskog og er vurdert til verdi B (viktig). Den er beskrevet slik i Naturbase:

«Den nedre delen av lia skråner jamt oppover og blir stadig mer prega av ur med glissen lauvskog. Lengre nede i lia er det planta gran i en opprinnelig lågurtrik hasselbjørkeskog. I overkant av den store lia øverst i lia er det et større almebestand på ca. 20 daa.»

Under befaringen ble det klart at denne registreringen er utdatert, og beskrivelsen og grensene må oppdateres. Befaringen vi utførte viste at hele den nedre delen av lia er plantet med gran, hovedsakelig norsk gran, men også sitkagran i øst. I overkant av plantefeltet er det et platå som har relativt åpen vegetasjon med bærlyng og bjørk. Der står det noen unge, spredte individer av norsk gran og sitkagran. I den nordlige delen av naturtypen er det bjørkeskog med utforming mot bærlyng- og lågurtskog. Den vestlige delen minner mer om rik edellauvskog. Der er det bjørkeskog med innslag av osp, rogn, selje og en del hassel. Det ble også observert mjødurt, hvitbladtistel, tyrihjel, myske, liljekonvall, kranskonvall, hengeaks mm. Skogen har hovedsakelig utforming mot kalklågurt- og høgstaudeskog, men med en del variasjon. Det ble ikke observert noen individer av alm, men det kan ikke utelukkes at arten fortsatt fins på lokaliteten. I og med at sitkagran er lite konkurransedyktige i tette skoger som dette, er det liten sjans for sitkagran å etablere seg her. Det kan ikke utelukkes at frø fra det omsøkte plantefeltet kan spre seg inn i åpne områder med bjørk og bærlyng, men på grunn av mange plantefelt med sitkagran i området, inkludert inne på selve lokaliteten, ser vi ikke at utplanting av sitkagran i det omsøkte plantefeltet vil gi en økt samla belastning på lokaliteten.

1,7 km nordøst ligger det en skog på nordsiden av Holandsvatnet. Lokaliteten ble kartlagt både i 1982, i forbindelse med registreringer av edellauvskog i Nordland, og i 2010 i forbindelse med Miljøfaglig Utredning sin kartlegging av naturtyper i Sømna kommune. Lokaliteten er registrert som bjørkeskog med høgstauder og er vurdert til verdi A (svært viktig). Den er beskrevet slik i Naturbase:

«Området er nokså variert, med både ulike typer bjørkeskog, rike hasselkratt, noe ospeskog og endelig gråor-almeskog. I tillegg er her en del blokkmark og berg i dagen. Både relativt rik lågurtskog og frodig

⁵ Kyrkjeeide, M.O., Often, A., Olsen, S.L., Myklebost, H.E., Hagelin, J., Ruano, M., Frivoll, V. & De Stefano, M. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær Nord-Norge. NINA Rapport 1427.

⁶ Olsen, S.L., Kyrkjeeide, M.O., Myklebost, H.E., Jackson, C. & Gastinger, M.-M. 2019. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær: Helgelandskysten. NINA Rapport 1728. Norsk institutt for naturforskning.

⁷ H. Sandvik 2012. Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.

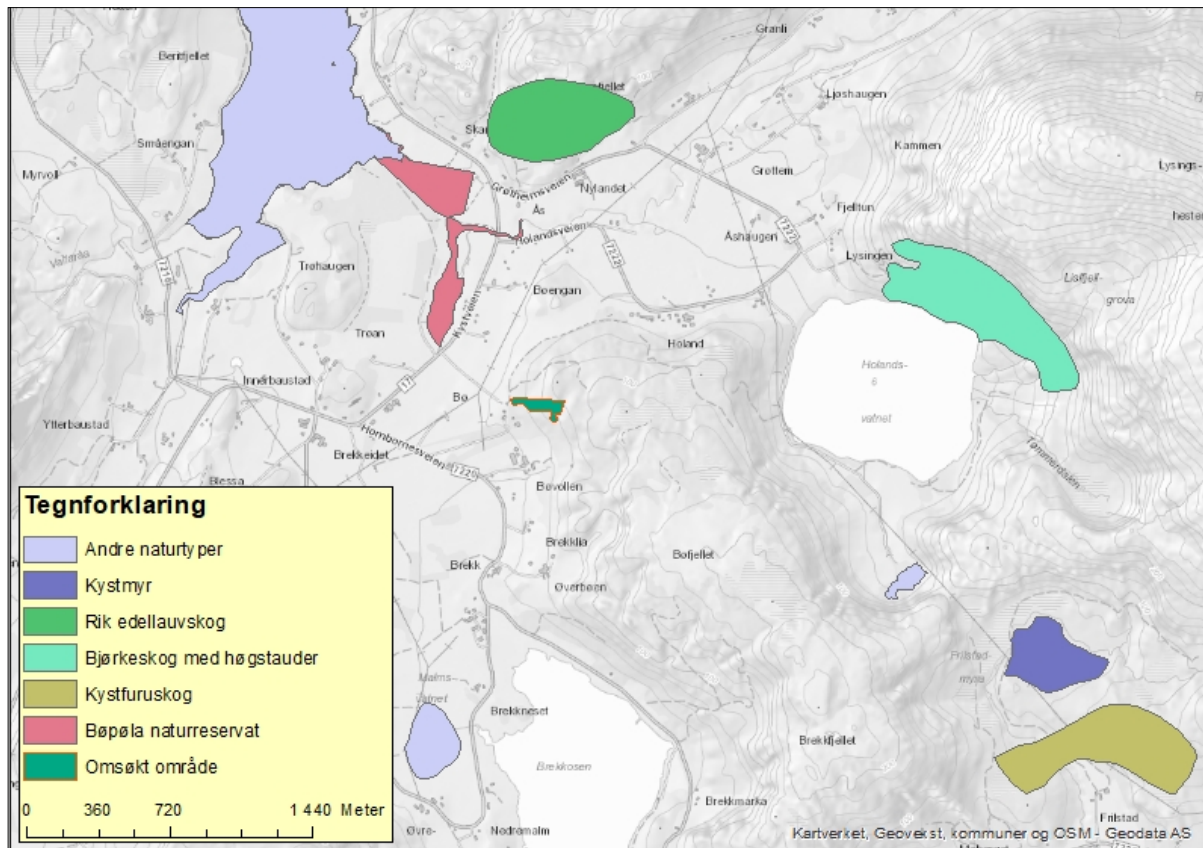

høgstaude-storbregneskog er godt representert. Bjørk er dominerende treslag, ellers er her alm (NT), gran, gråor, hegg, hassel, osp, rogn og selje. En del av skogen er etter hvert blitt grov, og ikke minst for hassel er det en del kraftige busker.»

Formuleringen i Naturbase beskriver naturtypen godt. Det ble ikke observert noen individer av alm under befaringen. Mest sannsynlig ligger almeforekomstene i et område som ikke ble undersøkt under befaringen. Noen spredte individer av jevnaldrende norsk gran ble observert på lokaliteten. Disse har mest sannsynlig blitt stående igjen fra en gammel utplanting. På vestsiden av lokaliteten er det et lite plantefelt med norsk gran. Inntil plantefeltet er det et lite, åpent område der det vokser noen yngre gran som sannsynlig har spredt seg fra plantefeltet. Det ble ikke registrert noe sitkagran på lokaliteten, selv om det står sitkagran utenfor lokaliteten i sørvest. I og med at sitkagran er lite konkurransedyktige i tette skoger som dette, er det liten sjans for sitkagran å etablere seg her. På grunn av lite potensiale for etablering, og mange plantefelt med sitkagran i området, ser vi ikke at utplanting av sitkagran i det omsøkte plantefeltet vil gi en økt samla belastning på lokaliteten.

På grunn av det relativt tette feltsjiktet i området forventes det heller ikke at det skal spres sitkagran til de omkringliggende skogene. Det er registrert fire nøkkelbiotoper med miljøregistreringer i skog (MiS) i nærheten av det omsøkte plantefeltet. De næreste er rundt 500 meter fra plantefeltet og er registrert som eldre lauvsuksesjon i blåbærskog. I naturtypen bjørkeskogen med høystauder nordøst for Holandsvatnet (se over) er det registrert eldre lauvsuksesjon i høgstaudeskog. Det er også registrert liggende død ved i småbregneskog som ligger på sørøst-siden av Bøfjellet. Vi ser ikke at en utplanting av sitkagran på det omsøkte området vil redusere tilstanden av MiS-figurene.

Kystmyra (verdi B – viktig) og kystgranskogen (verdi C – lokalt viktig) i sør ble raskt gått over for å få en oversikt over tilstanden. Her går det en skogsbilvei gjennom kystgranskogen og langs vestsiden av myra der det er plantet både norsk gran og sitkagran langs veien. Det er grøftet langs veien ved myra, noe som gjør myrflata tørrere enn den naturlig ville vært. Det ble ikke registrert noen type gran på myrflata. Det kan ikke utelukkes at frø fra det omsøkte plantefeltet kan spre seg inn i disse naturtypene, men det er en lang strekning med flere plantefelt med sitkagran imellom områdene. Vi ser dermed ikke at forynging av det omsøkte plantefeltet vil gi en økt samla belastning på disse lokalitetene.

Figur 1 Det omsøkte området, samt naturtypene som er registrert i nærheten. Det omsøkte området, myra og de tre skogene ble besøkt under befaring den 01.07.20. Bøpøla naturreservat er den naturtypen som er nærest det omsøkte området og er en brakkevannsdelta.

Det er registrert fem rødlista plantearter i nærheten. Disse er ormetunge, bleik piggstarr og legesteinfrø (registrert i 1911-1912), nattsmelle (1953) og alm (1979). Nattsmella vokste på en lokalitet som nå er dyrka mark. I og med at områdene i dag for det meste er dyrka mark og mye skog har blitt plantet er det vanskelig å si om registreringene fra 1911-1912 fortsatt er relevante. Alm vet vi er registrert i den rike edellauvskogen og i bjørkeskogen med høgstauder i nyere tid.

Det omsøkte området:

Lokaliteten som er omsøkt for utplanting er tidligere plantefelt av sitkagran. Vi antar dermed at det ikke er betydelige naturverdier i selve plantefeltet.

Kortdistansespredning fra feltet vil være svært begrenset grunnet plantefelt av sitkagran og dyrka mark rundt det omsøkte plantefeltet. Uavhengig av den omsøkte utplantingen vil det i mange år framover være en betydelig belastning i området på grunn av frøspredning fra sitkagran i eksisterende plantefelt i mer eller mindre nærhet av det omsøkte plantefeltet. I nordvest ligger det et plantefelt ved grensen til det omsøkte feltet som ble plantet ut for omtrent 15 år siden. I nord-nordøst er det et plantefelt med sitkagran som nå skal hogges og gjøres om til beitemark. På sørsiden er det et plantefelt med sitkagran som skal stå i 10 år til, i tillegg til fulldyrka mark. Når en ser større på det er det plantefelt og dyrka mark i alle retninger bortsett fra i øst-sørøst der det er lauvskog med innslag av norsk gran.

Langdistansespredning vil ikke være et stort problem da området for det meste er omringet av dyrka mark, i tillegg til flere plantefelt av både norsk gran og sitkagran. Spredning mot øst-nordøst vil være noe begrenset da plantefeltet vil stå lavere enn terrenget på denne siden. En kan allikevel ikke

utelukke spredning av frø til de registrerte naturtypene. Etablering av spredte frø ses på som mindre sannsynlig i disse rike skogstypene.

Vår vurdering

Det omsøkte plantefeltet omringes hovedsakelig av dyrka mark og plantefelt, i tillegg er det noe tett lauvskog der det er liten sjans for etablering av sitkagran. Befaringen viste at verken den rike edellauvskogen, bjørkeskogen med høgstauder, kystmyra eller kystfuruskogen har innslag av utenlandske treslag (med unntak av plantefeltene og spredning/planting langs skogsbilveien). Med bakgrunn i dette ser vi ikke at utplanting av sitkagran i det omsøkte plantefeltet vil gi en økt samla belastning i plantefeltene nærområder.

For å være føre-var, og for å hindre eventuelle negative virkninger på naturen, er det satt en del vilkår for tillatelsen. Forutsatt at vilkårene følges mener vi at tiltaket gir liten eller ingen negativ effekt på naturmangfoldet, og vår samla vurdering er derfor at tiltaket kan tillates.

Forvaltningstiltak

Negative virkninger av utenlandske treslag kan i noen tilfeller først komme til syne etter mange år som viltvoksende. Forskriften om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål krever at den som er ansvarlig for utsettingen skal opptre aktsomt og handle om det utenlandske treslaget spres utenfor plantefeltet⁸. Det er tiltakshaver som må dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet⁹. Dette omfatter tilsyn og fjerning av trær som eventuelt sprer seg ut fra feltet. Naturmangfoldloven krever også miljøforsvarlig teknikk og driftsmetoder¹⁰. Dette innebærer at plantingen må gjennomføres på en slik måte at naturen rundt ikke skades unødvendig.

Søknaden beskriver gode rutiner for internkontroll i 200-meter sonen, området imellom 200-meter sonen og Bøpøla, samt et visst oppsyn i Bøpøla naturreservat. Søker informerer også at det skal settes igjen rogn, selje og osp med tanke på mat til skogvilt og insekter. Vi anser disse tiltakene som gode tiltak som vil hindre etablering av sitkagran utenfor plantefeltet og begrense den negative effekten på naturmangfoldet i selve plantefeltet. Andre tiltak som kan hjelpe med hindring av spredning er bruk av sterile/lite formeringsdyktige planter, oppfølging av produksjonsareal som ikke lenger er i drift (hvis det er relevant), innføring av buffersoner og fjerning av hogstavfall som kan inneholde frø.

Med hilsen

Torfinn Sørensen
avdelingsdirektør

Elisabeth Nesheim-Hauge
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

⁸ Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål §8-10

⁹ Naturmangfoldloven § 11

¹⁰ Naturmangfoldloven § 12

Kopi til:
Sømna kommune

8920 Sømna